

Zadeva C-99/24 [Chmieka]ⁱ

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

7. februar 2024

Predložitveno sodišče:

Sąd Rejonowy w Koszalinie (Poljska)

Datum predložitvene odločbe:

31. januar 2024

Tožeča stranka:

G.M.K.-Z.B.M.

Tožena stranka:

S.O.

Opravična številka: [...] (ni prevedeno)

S K L E P

31. januar 2024

Sąd Rejonowy w Koszalinie w I Wydziale Cywilnym (I. civilni oddelek občinskega sodišča v Koszalinu) v sestavi: [...] (ni prevedeno)

je po obravnavi v Koszalinu na nejavni seji

zadeve, ki jo je G.M.K.-Z.B.M. v K. začela s tožbo

proti osebi S.O.

za plačilo

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

sklenilo:

- 1) postopek se na podlagi člena [...] (ni prevedeno) prekine;
- 2) Sodišču Evropske unije se predloži predlog za sprejetje predhodne odločbe z vsebino, kakršna izhaja iz priloge, ki je sestavni del tega sklepa.

(sodnik [...] (ni prevedeno))

PREDLOG ZA SPREJETJE PREDHODNE ODLOČBE

Predložitveno sodišče:

Sąd Rejonowy w Koszalinie (občinsko sodišče v Koszalinu, Poljska)

v sestavi: [...] (ni prevedeno)

Opravična številka zadeve pred predložitvenim sodiščem [...] (ni prevedeno)

Stranki v postopku v glavni stvari in njihovi zastopniki:

Tožeča stranka: G.M.K.-Z.B.M. v K., ki jo zastopa radca prawny [...] (ni prevedeno)

Tožena stranka: S.O., ki jo zastopa radca prawny [...] (ni prevedeno) in odvetnik [...] (ni prevedeno)

Vsebina vprašanj:

1. Ali je treba člen 66 Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah razlagati tako, da pomeni „začetek sodnega postopka“ vložitev tožbe s strani tožeče stranke v pravdni zadevi ali vložitev zahteve za ponovno preučitev te zadeve s strani tožene stranke po tem, ko je bila pravnomočno končana?

Glede na odgovor na zgornje vprašanje:

2. ali je treba določbe poglavja II Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah,

oziroma določbe poglavja II Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah razlagati tako, da je oseba s stalnim prebivališčem na ozemlju ene države članice

lahko tožena pred sodišči druge države članice v zvezi s plačilom nadomestila za uporabo nepremičnine, ki leži v tej drugi državi članici, brez pogodbene podlage?

Predmet spora v postopku v glavni stvari in upoštevno dejansko stanje

- 1 G.M.K. je 15. marca 2013 pri Sąd Rejonowy w Koszalinie (občinsko sodišče v Koszalinu, Poljska) proti osebam T., S., M. in Sz. O. vložila tožbo, s katero od njih zato, ker so prostore v mestu Koszalin (Republika Poljska), ki so v lasti občine, brez pogodbene podlage uporabljale po izteku najemne pogodbe, zahteva plačilo nadomestila. Tožeča stranka je pri vseh toženih strankah navedla naslov prebivališča na Poljskem. V zadevi je bil izdan plačilni nalog, ki ga je na naslovu na Poljskem v imenu vseh ostalih toženih strank prevzela ena od njih. Plačilni nalog ni bil izpodbijan in ugotovljeno je bilo, da je postal pravnomočen in izvršljiv.
- 2 Oseba S.O. je z dopisom sodišču z dne 7. julija 2023 veljavno vložila ugovor zoper plačilni nalog in zahtevala, naj se zadeva ponovno preuči, tožba z dne 15. marca 2013 pa v razmerju do nje zavrže. Tožena stranka je ugovarjala nepristojnost poljskega sodišča in navedla, da ima od leta 2007 izključno prebivališče v Kraljevini Nizozemski in da z občino nikoli ni sklenila najemne pogodbe za zadevne prostore.
- 3 Tožeča stranka, G. M. K., trdi, da je med toženimi strankami tako tesna pravna vez, da je smotna skupna obravnava zadeve v zvezi z zahtevkom za plačilo. Vse tožene stranke so v sorodstvenem razmerju in so skupaj živele v prostorih v lasti tožeče stranke. Pogodbo o najemu teh prostorov je leta 1994 sklenila izključno oseba T.O. (mati preostalih toženih strank). Osebi T.O. je bila najemna pogodba odpovedana, leta 2007 pa je bila odrejena izselitev vseh toženih strank iz zadevnih prostorov.

Nacionalne določbe

- 4 Člen 18(1) ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (zakon z dne 21. junija 2001 o varstvu pravic najemnikov, stanovanjskem skladu občine in spremembi civilnega zakonika):

Osebe, ki zasedajo prostore brez pravnega naslova, morajo do dneva izpraznitve prostorov vsak mesec plačevati nadomestilo.

- 5 Člen 505 kodeks postępowania cywilnego (zakonik o civilnem postopku):
 1. Tožena stranka lahko zoper plačilni nalog vloži ugovor.

2. Plačilni nalog postane ničen v delu, na katerega se nanaša ugovor. Posledica ugovora, ki ga vloži samo ena od oseb, ki so skupaj tožene v zvezi z istim zahtevkom, ali ki se nanaša na enega ali nekatere od upoštevanih zahtevkov, je ta, da nalog postane ničen samo, kolikor se nanaša na to osebo ali te zahtevke.

Pravo Unije

- 6 Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

Člen 66(1) Ta uredba se uporablja samo za sodne postopke, ki so bili začeti, za javne listine, ki so bile uradno sestavljene ali registrirane, in za sodne poravnave, ki so bile potrjene ali sklenjene na dan 10. januarja 2015 ali po tem.

Člen 5(1) Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil iz oddelkov 2 do 7 tega poglavja.

Člen 7 Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici: [...]

[2.] v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči v kraju, kjer je prišlo ali lahko pride do škodnega dogodka;

Člen 8 Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena tudi:

1. če je ena od več toženih oseb, tudi pred sodiščem kraja, kjer ima ena od njih stalno prebivališče, če so tožbeni zahtevki med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile posledica ločenih postopkov;

Člen 24 Ne glede na stalno prebivališče strank so izključno pristojna naslednja sodišča države članice:

1. v postopkih, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah ali najem/zakup nepremičnin, sodišča držav članic, v katerih se nahaja nepremičnina.

- 7 Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah

Člen 3(1) Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja.

Člen 5 Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici: [...]

3. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek[.]

Člen 6 Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena tudi:

1. če je ena od več toženih oseb, tudi pred sodiščem kraja, kjer ima ena od njih stalno prebivališče, če so tožbeni zahtevki med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdržljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile posledica ločenih postopkov[.]

Člen 22 Izključno pristojna so naslednja sodišča, in to ne glede na stalno prebivališče:

1. v postopkih, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah ali najem/zakup nepremičnin, sodišča držav članic, v katerih se nahaja nepremičnina.

Potreba po razlagi prava Unije

- 8 Sąd Rejonowy w Koszalinie (občinsko sodišče v Koszalinu) mora v trenutni fazi sodnega postopka odločiti o očitku tožene stranke, osebe S.O., da poljsko sodišče ni pristojno. Tožeča stranka trdi, da poljsko sodišče je pristojno in da je pravilna razlaga zakonodaje v zvezi s tem bistvena za vrsto zadev, povezanih z zadovoljevanjem stanovanjskih potreb občanov. Če bo ugotovljeno, da je ugovor utemeljen, bo sodišče tožbo občine z dne 15. marca 2013 zavrglo in podana bo pravna podlaga za ustavitev izvršbe zoper toženo stranko.
- 9 Predmet spora je zahtevki za plačilo nadomestila za to, da je tožena stranka, oseba S.O., v zadevnem obdobju od leta 2011 do leta 2012 uporabljala občinske prostore v Koszalinu (Republika Poljska). Tožena stranka v tem obdobju ni imela nobene pravice do navedenih prostorov. Tožena stranka je prej v spornih prostorih kot otrok bivala s svojo materjo, ki je sklenila pogodbo o najemu teh prostorov. Po tem, ko je občina najemno pogodbo odpovedala, je poljsko sodišče odredilo izselitev celotne družine tožene stranke. Občina trdi, da družina kljub odredbi o izselitvi ni izpraznila prostorov. Tožena stranka, oseba S. O., pa trdi, da se je leta 2007 za stalno preselila v Kraljevino Nizozemsko. V dosedanem postopku je bilo ugotovljeno, da je imela tožena stranka, oseba S. O., ob vložitvi tožbe tožeče stranke z dne 15. marca 2013 in ugovora tožene stranke z dne 7. julija 2023 stalno prebivališče na Nizozemskem.
- 10 Zadeva v zvezi z zahtevkom za plačilo nadomestila za uporabo tuje nepremičnine je civilna zadeva in spada na področje uporabe:
- Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah in

- Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah.

- 11 Najprej je treba ugotoviti, katera od teh uredb se *ratione temporis* uporabi v obravnavani zadevi. V skladu s členom 66(1) Uredbe št. 1215/2012 *se ta uredba uporablja samo za sodne postopke, ki so bili začeti [...] na dan 10. januarja 2015 ali po tem.*
- 12 Dvomi predložitvenega sodišča se nanašajo na to, ali se izraz „začetek postopka“ nanaša na datum, ko je G.K. zoper toženo stranko vložila tožbo za plačilo (15. marec 2013), ali na datum, ko je tožena stranka vložila ugovor (7. julij 2023) z zahtevkom za ponovno preučitev zadeve.
- 13 Nato je treba glede na odgovor na prvo vprašanje, katera uredba se uporablja v zadevi, preučiti določbe o pristojnosti iz te uredbe. Besedilo določb obeh uredb je v tem okviru enako.

Za določitev pravil o pristojnosti, ki so upoštevna v obravnavani zadevi, je treba preučiti spodaj navedene določbe.

- 14 Prvič, člen 7, točka 2, Uredbe št. 1215/212 (oziroma člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001). Preučiti je treba, ali pomeni bivanje v tujih prostorih brez pravnega naslova po prenehanju najemne pogodbe, ki je bila podlaga za uporabo teh prostorov, delikt ali kvazidelikt.

Z vidika poljskega prava – v skladu z ustava o ochronie praw lokatorów (zakon o varstvu pravic najemnikov) – bivanje v tujih prostorih brez pravnega naslova ni delikt. Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) je v sklepu z dne 7. decembra 2007 v zadevi III CZP 121/07 ugotovilo: „Na podlagi opravljenih preudarkov odgovornosti iz člena 18 od (1) do (3) ustava o ochronie praw lokatorów (zakon o varstvu pravic najemnikov) ni mogoče obravnavati kot deliktne odgovornosti. Ker v teh določbah krivda ni predpostavka za odgovornost, dejanskih stanov, ki so zajeti z njihovimi hipotezami, ni mogoče opredeliti za delikte v smislu člena 415 kodeks cywilny (civilni zakonik), njihova subsumpcija pod druge določbe kodeks cywilny (civilni zakonik) o protipravnih dejanjih pa ne pride v poštev. Prav tako ni podlage za domnevo, da te določbe že same opredeljujejo posebno vrsto delikta [...]“.

Sodišče pa je v sodbi z dne 25. marca 2021 v zadevi C-307/19 odločilo, da pojem „zadeve v zvezi z delikti ali kvazidelikti“ v smislu člena 7, točka 2, Uredbe št. 1215/2012 zajema vsak zahtevek, ki se nanaša na uveljavljanje odgovornosti tožene stranke in ki se ne navezuje na „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1(a), te uredbe, ker ne temelji na pravni obveznosti, ki bi jo ena oseba v razmerju do druge prostovoljno sprejela (točka 83 in navedena sodna praksa).

- 15 Drugič, člen 8, točka 1, Uredbe št. 1215/212 (oziroma člen 6, točka 1, Uredbe št. 44/2001). Preučiti je treba, ali je zadevo v zvezi z zahtevkom za plačilo takega

nadomestila, ki se uveljavlja zoper vse družinske člane, ki so некоč skupaj bivali v prostorih, smotrno obravnavati in o njej odločiti skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdržljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile posledica ločenih postopkov. Pri tem je treba poudariti, da so v skladu s poljskim pravom za plačilo odgovorne le osebe, ki dejansko uporabljajo prostore. Ni predpisov, ki bi določali solidarno odgovornost vseh družinskih članov. Mogoče je torej, da se v razmerju do vsakega družinskega člana – glede na ugotovitev, ali je v obdobju, na katero se nanaša tožba, dejansko uporabljal sporne prostore – izda drugačna odločba. Zdi se, da to govori proti možnosti uporabe navedene določbe kot podlage za ugotavljanje pristojnosti v obravnavani zadevi.

- 16 Tretjič, člen 24, točka 1, Uredbe št. 1215/212 (oziroma člen 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001). Treba je preučiti, ali je zahtevek za plačilo nadomestila za uporabo tujih prostorov brez pravnega naslova po prenehanju najemne pogodbe, ki je podlaga za uporabo teh prostorov, zadeva v zvezi s „stvarnimi pravicami na nepremičninah“ ali „najemom nepremičnin“. Glede na sodbo Sodišča z dne 3. oktobra 2013 v zadevi C-386/12 se zdi, da je treba tako razlago zavrniti.
- 17 Če ne bo mogoče uporabiti nobene od zgoraj navedenih določb, predložitveno sodišče v skladu s členom 5(1) Uredbe št. 1215/2012 (oziroma členom 3(1) Uredbe št. 44/2001) ne bo pristojno za odločanje v zadevi, zaradi česar bo utemeljena zavržba tožbe z dne 15. marca 2013.

(sodnik [...] (ni prevedeno))